

Нобелівська премія з фізики 2011

The Nobel Prize in Physics 2011

Сол Перлмуттер (Saul Perlmutter)

Lawrence Berkeley National Laboratory, Berkeley, USA

Браян Шмідт (Brian P. Schmidt)

Australian National University, Weston Creek, Australia

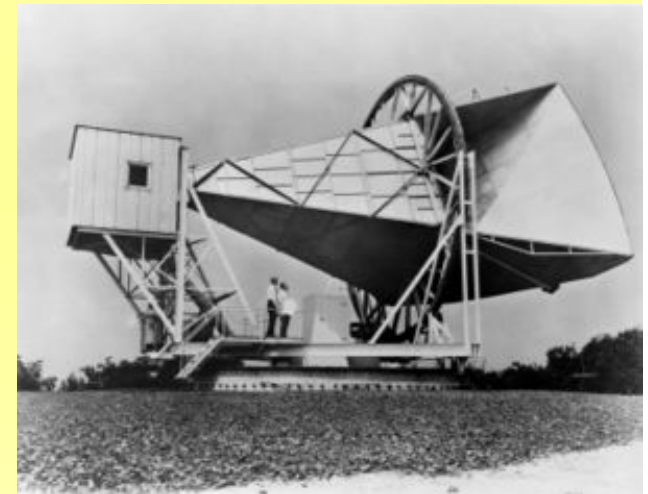
Адам Ріс (Adam G. Riess)

Johns Hopkins University, Baltimore, USA

“За відкриття прискореного розширення Всесвіту при спостереженнях за далекими суперновими”

Ще трохи історії

- 1915 – публікація перших робіт Ейнштейна з Загальної теорії відносності
- 1922 – Александр Фрідман,
1927 – Жорж-Анрі Леметр – перші теорії нестационарного Всесвіту
- 1926-1934 – Едвін Хаббл опублікував роботи з доказами розширення Всесвіту
- 1938 – Вальтер Бальде запропонував використовувати наднові для дослідження розширення простору
- 1948 Георгій Гамов, Ральф Альфер та Роберт Герман передбачили, що повинно існувати реліктове випромінювання
- 1965 Арно Пензіас і Роберт Вудро Вільсон – випадково виявили ізотропне реліктове випромінювання (Нобелівська премія 1978 р.)
- 1989: Проект COBE дослідив флуктуації реліктового Випромінювання (Нобелівська премія 1978 р., Джон Матер та Джорж Смут)

- 1992 Supernova Cosmology Project дослідив першу наднову зірку зі своєї послідовності
- 1994 почав роботу проект High-z Supernova Team
- 1998 опубліковані роботи, які доводять, що Всесвіт розширюється з прискоренням

Saul Perlmutter (1959,USA)

Lawrence Berkeley National Laboratory
50-232 University of California Berkeley, CA
94720

Phone: (510) 486-5203

Fax: (510) 486-5401

Internet: saul@lbl.gov

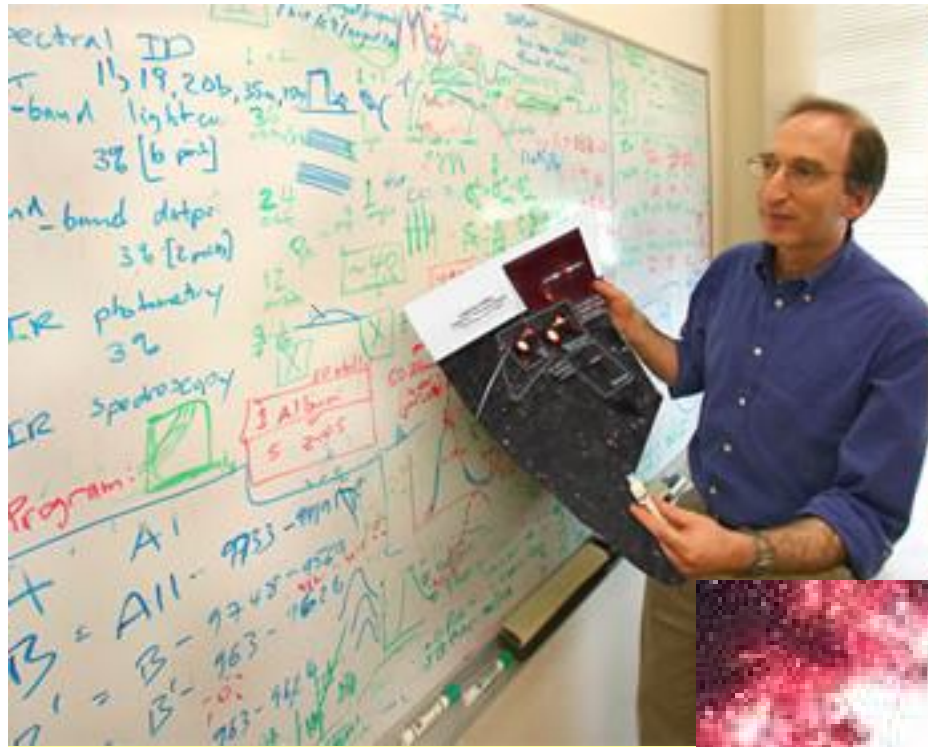

joined the UC Berkeley Physics Department in 2004

Educational Background

1981 Harvard Univ, cum laude

1986 PhD from UC Berkeley

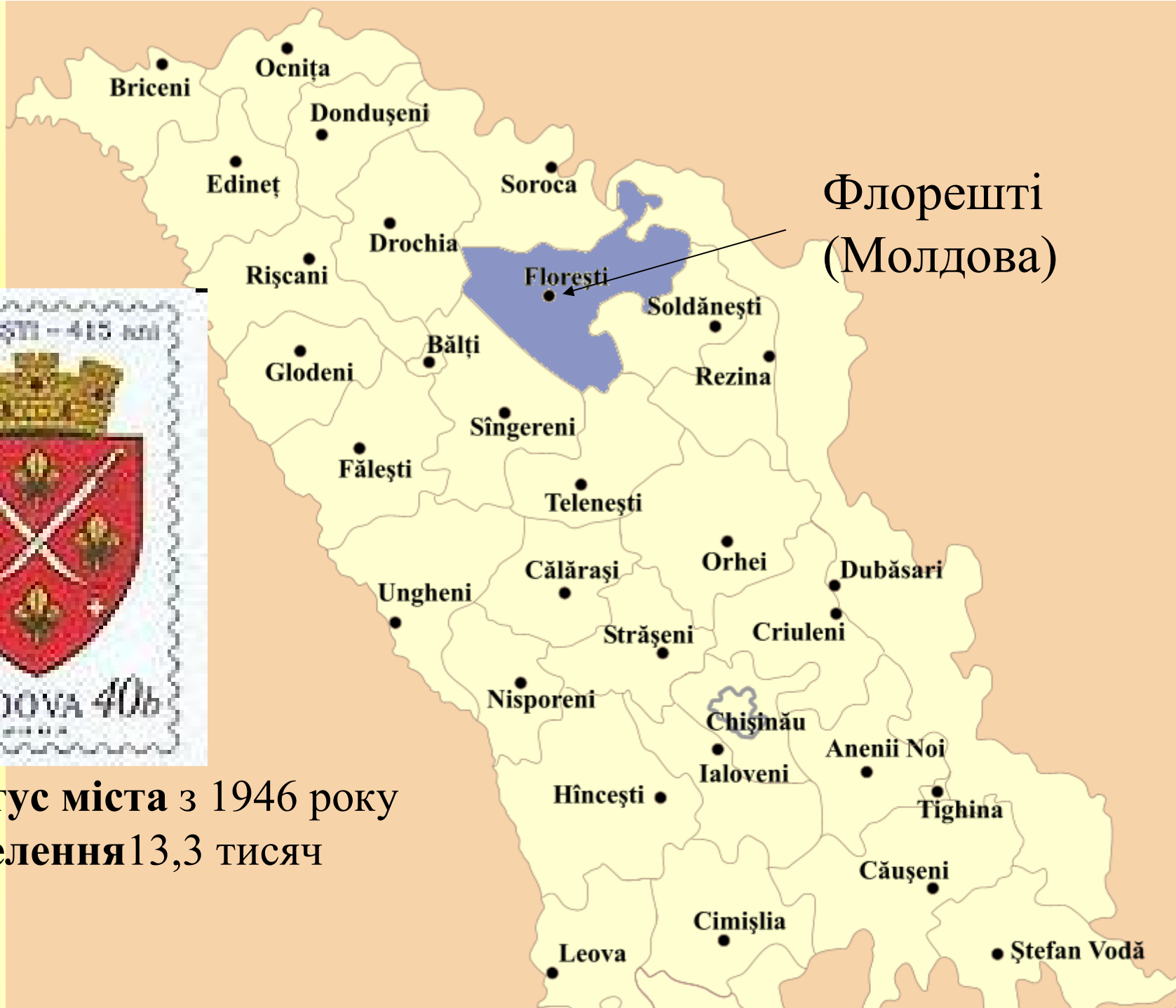
Supernova 1987a
is at the bottom-right on this image
of the "Tarantula Nebula"

Флорешті
(Молдова)

Статус міста з 1946 року
Населення 13,3 тисяч

Нагороди

Science magazine's "Breakthrough of the Year for 1998"

2002 – Перлмуттер – Department of Energy's
E. O. Lawrence Award in Physics.

2003 – Перлмуттер – California Scientist of the Year Award

2005 – Перлмуттер – John Scott Award and the Padua Prize.

2006 – Перлмуттер, Піс, Шмідт – Shaw Prize in Astronomy
– Перлмуттер – Antonio Feltrinelli International Prize.

2007 – Перлмуттер та Cosmology Project,
Шмідт та High-Z Team – Gruber Cosmology Prize

2011 – Перлмуттер, Піс – Albert Einstein Medal.

“Probably, the single most important thing about the Nobel Prize is you can get better parking space on campus”

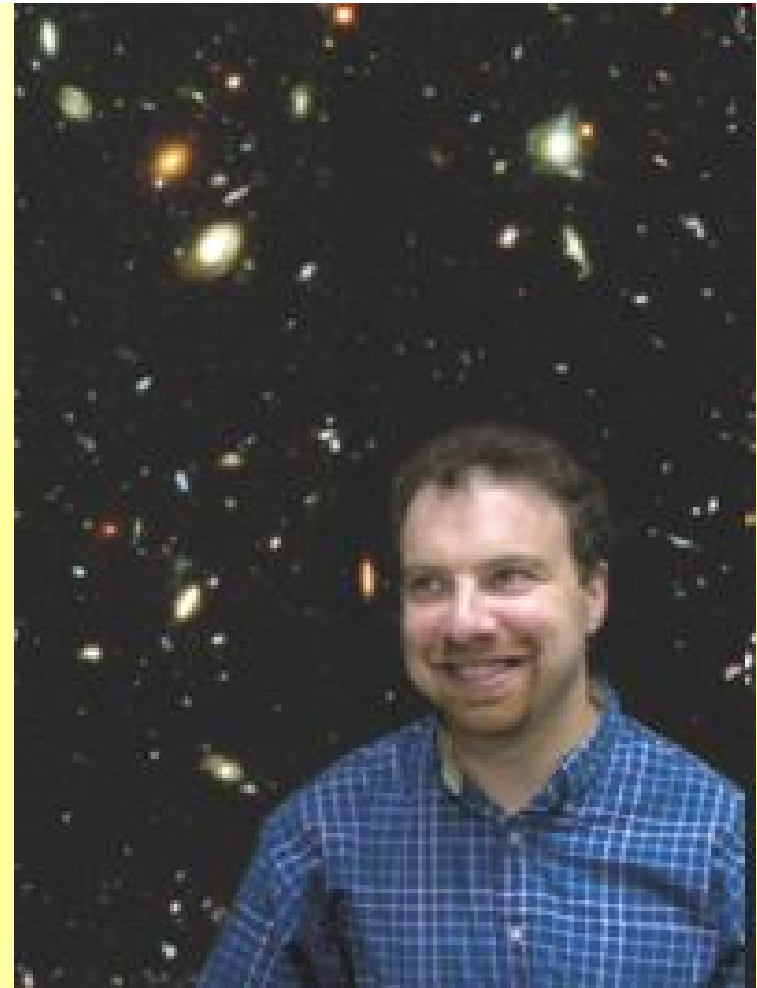

Adam Guy Riess (1969 ,USA)

Johns Hopkins University /
Space Telescope Science Institute

High-z Supernova Team

From 1996 to 1999, a Miller Fellow at the University of California,
Berkeley.

Educational Background

1992 graduate of MIT

1996 doctorate in astrophysics from Harvard University

Brian P. Schmidt (1967 ,USA)

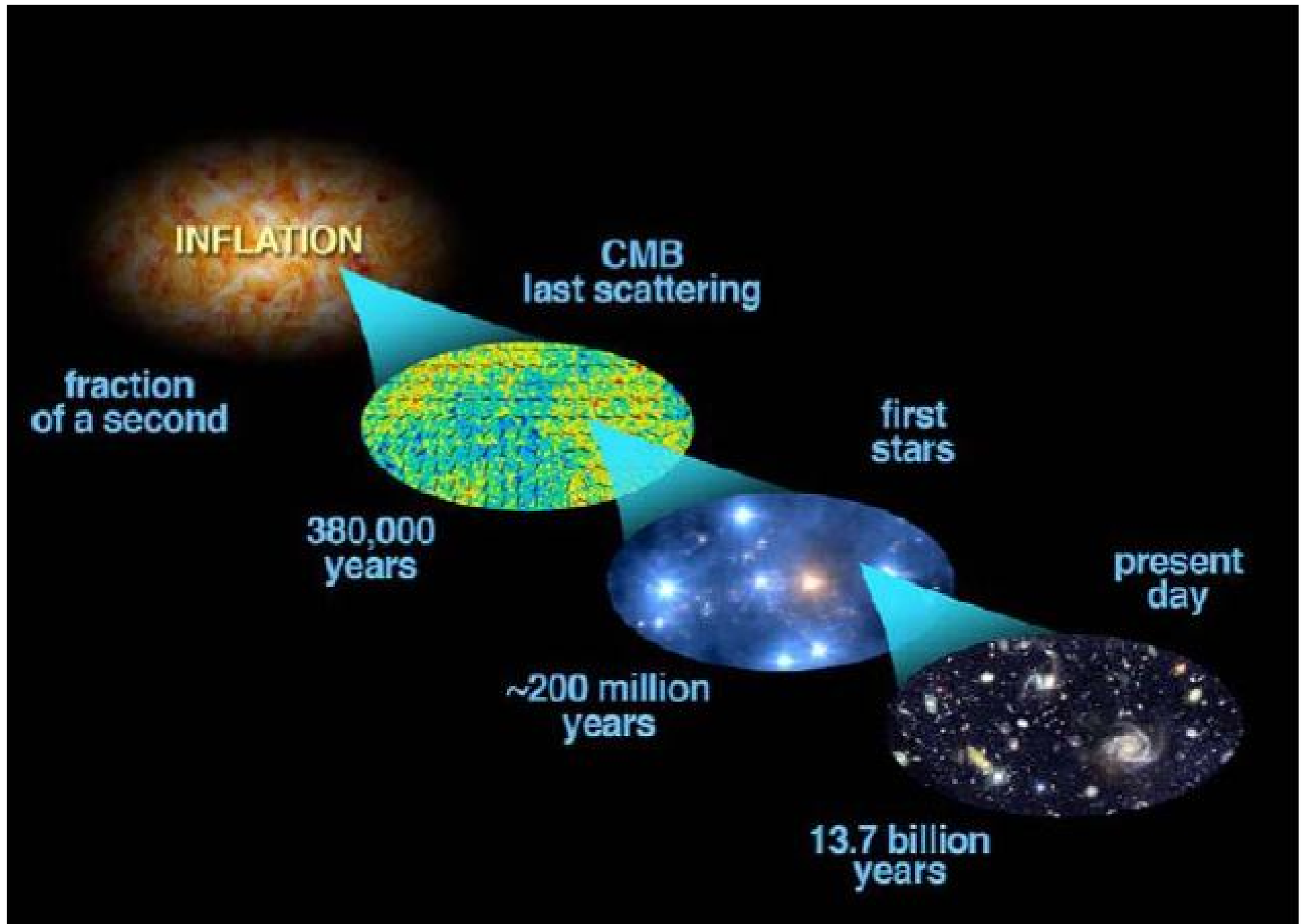
Australian National University
Mount Stromlo Observatory
and Research School of Astronomy
and Astrophysics

High-z Supernova Team

Educational Background

University of Arizona (1989),
Harvard University (1993)

Червоний зсув - Redshift

$$z = \frac{\lambda_0 - \lambda_1}{\lambda_1} = \frac{a(t_0)}{a(t_1)} - 1$$

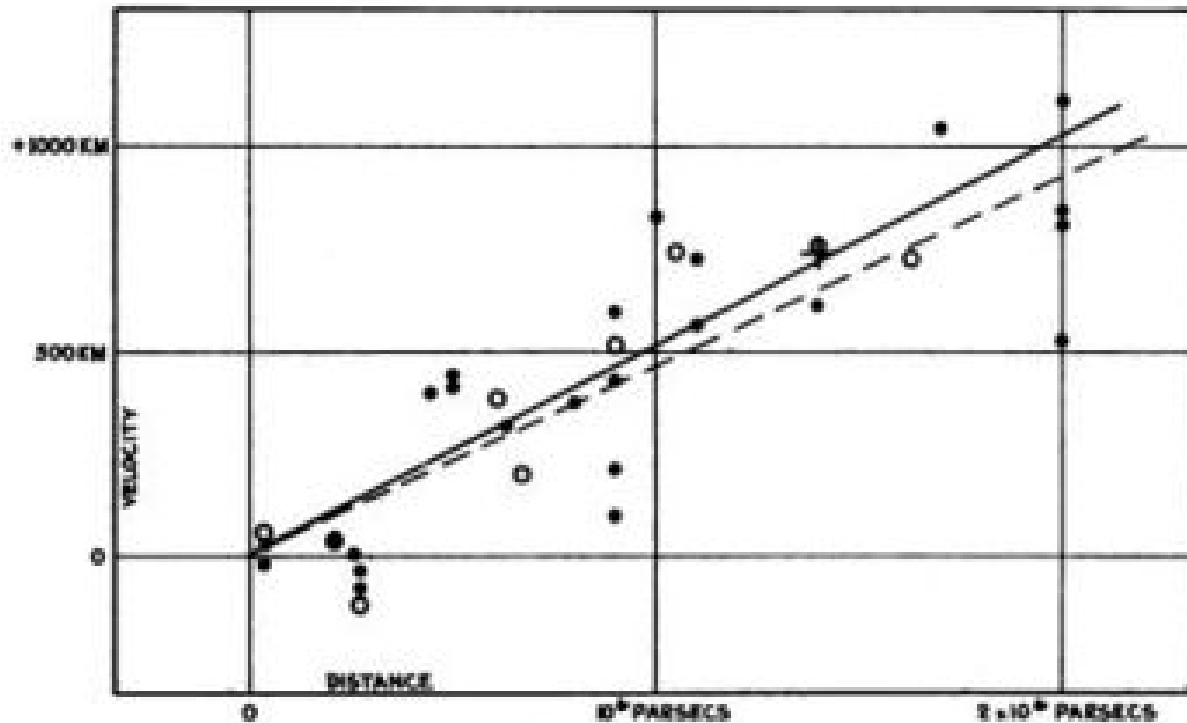
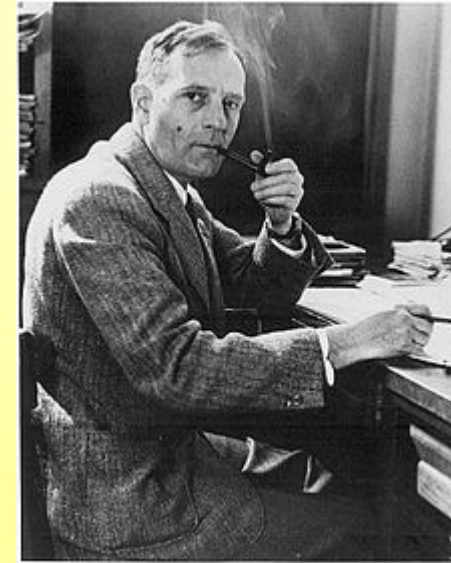

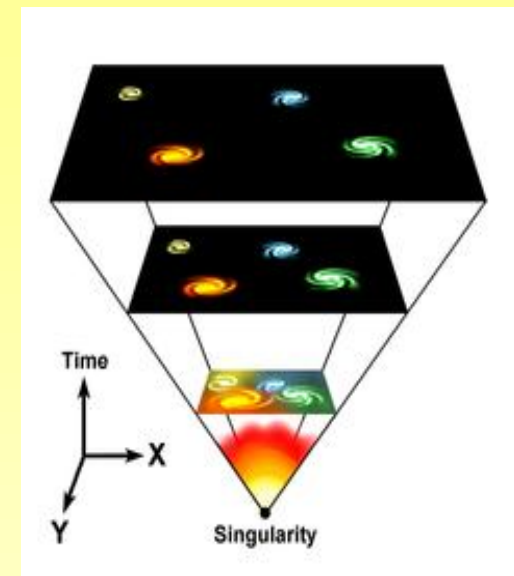
FIGURE 1

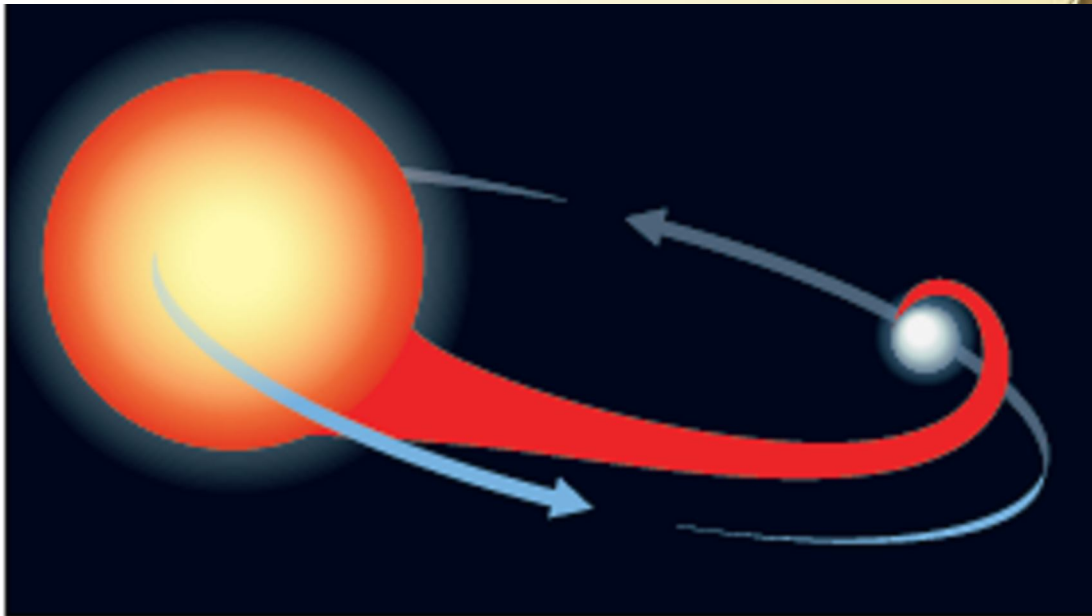
Velocity-Distance Relation among Extra-Galactic Nebulae.

Radial velocities, corrected for solar motion, are plotted against distances estimated from involved stars and mean luminosities of nebulae in a cluster. The black discs and full line represent the solution for solar motion using the nebulae individually; the circles and broken line represent the solution combining the nebulae into groups; the cross represents the mean velocity corresponding to the mean distance of 22 nebulae whose distances could not be estimated individually.

Edwin Hubble

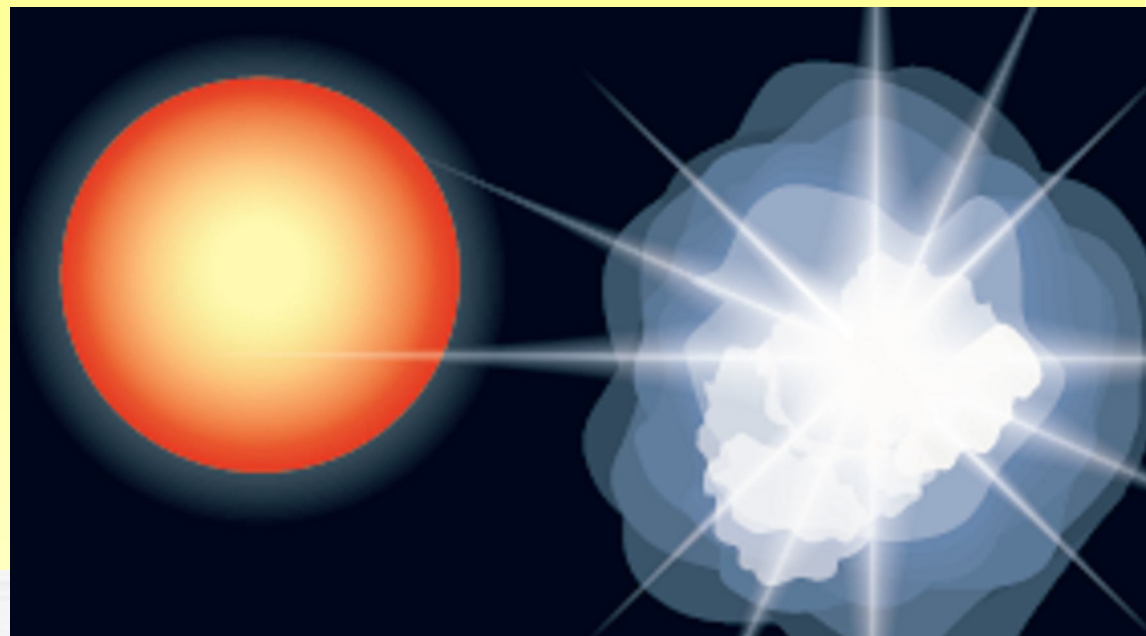

Наднові – остання
стадія еволюції
подвійної системи зір

Червоний зсув -
Redshift

$$0.3 < z < 2$$

Нобелівська премія з фізики 2011

Труднощі в дослідженні наднових:

В типовій галактиці є лише кілька вибухів наднових на тисячоліття

Вибухи наднових ніяк не пов'язані, їх неможливо передбачити

Яскрава фаза триває лише декілька тижнів

Запит на використання телескопа треба подавати за пів-року

Розв'язок Перлмуттера:

Supernova on Demand
(наднова на замовлення)

Cerro Tololo Inter-American Observatory

80 km to the East of La Serena, Chile at an altitude of 2200 metres
The principal telescopes are the 4-m Victor M. Blanco Telescope
and the 4.1-m Southern Astrophysical Research (SOAR)

W. M. Keck Observatory

LocationMauna Kea, Hawai'i, USA

Altitude4,145 m

Wavelength Optical, near-infrared

BuiltKeck I 1993, Keck II 1996

Telescope style Reflector**Diameter**10 m each

Hubble Space Telescope

Launch date April 24, 1990, 8:33:51 am

Mission length

21 years, 6 months and 29 days elapsed

Deorbited due ~2013–2021

Mass 11,110 kg

Type of orbit Near-circular low Earth orbit

Orbit height 559 km

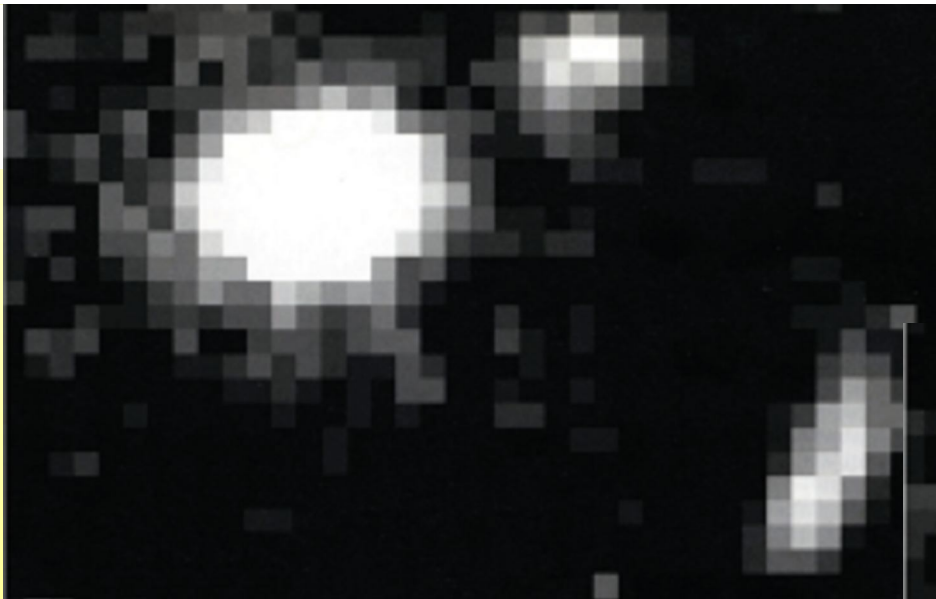
Orbit period 96–97 minutes (14-15 periods per day)

Telescope style Ritchey-Chrétien reflector

Wavelength visible light, ultraviolet, near-infrared

Diameter 2.4 m

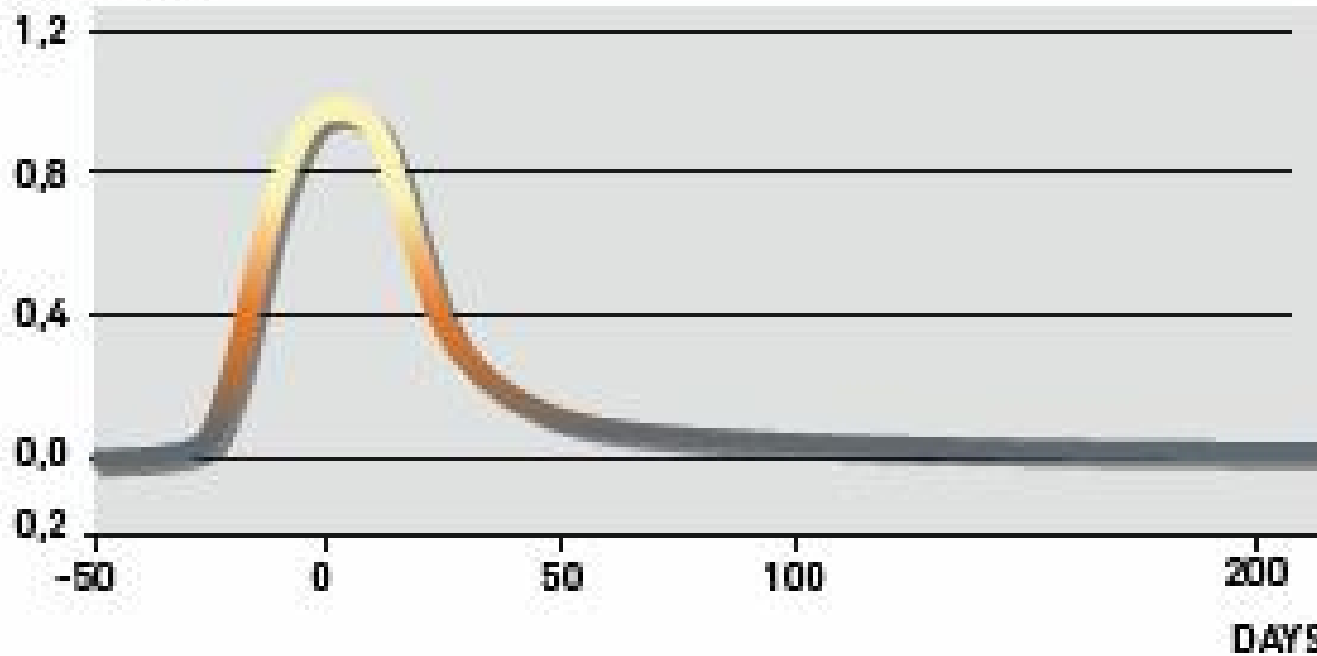

Наднові

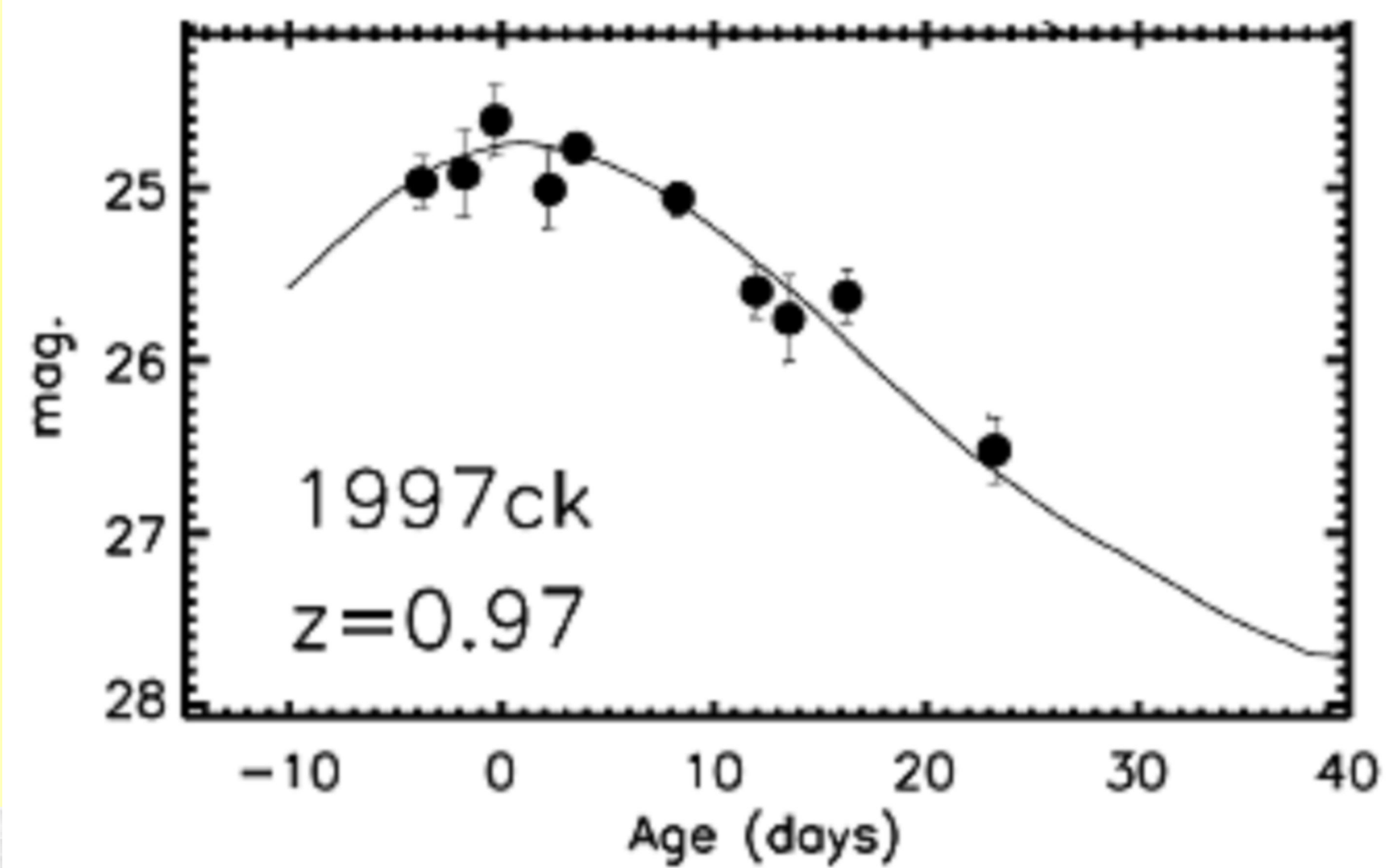

INTENSITY

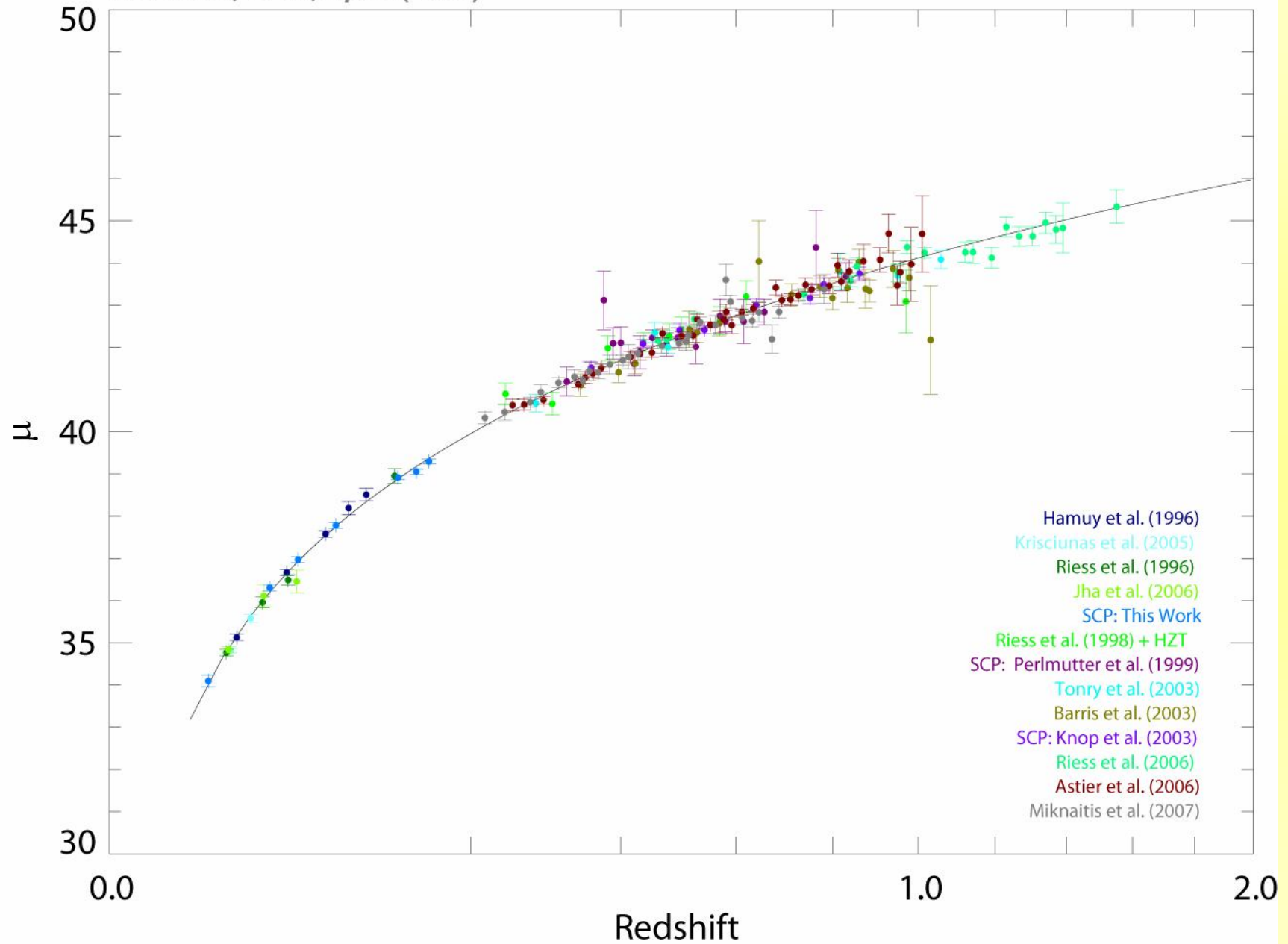

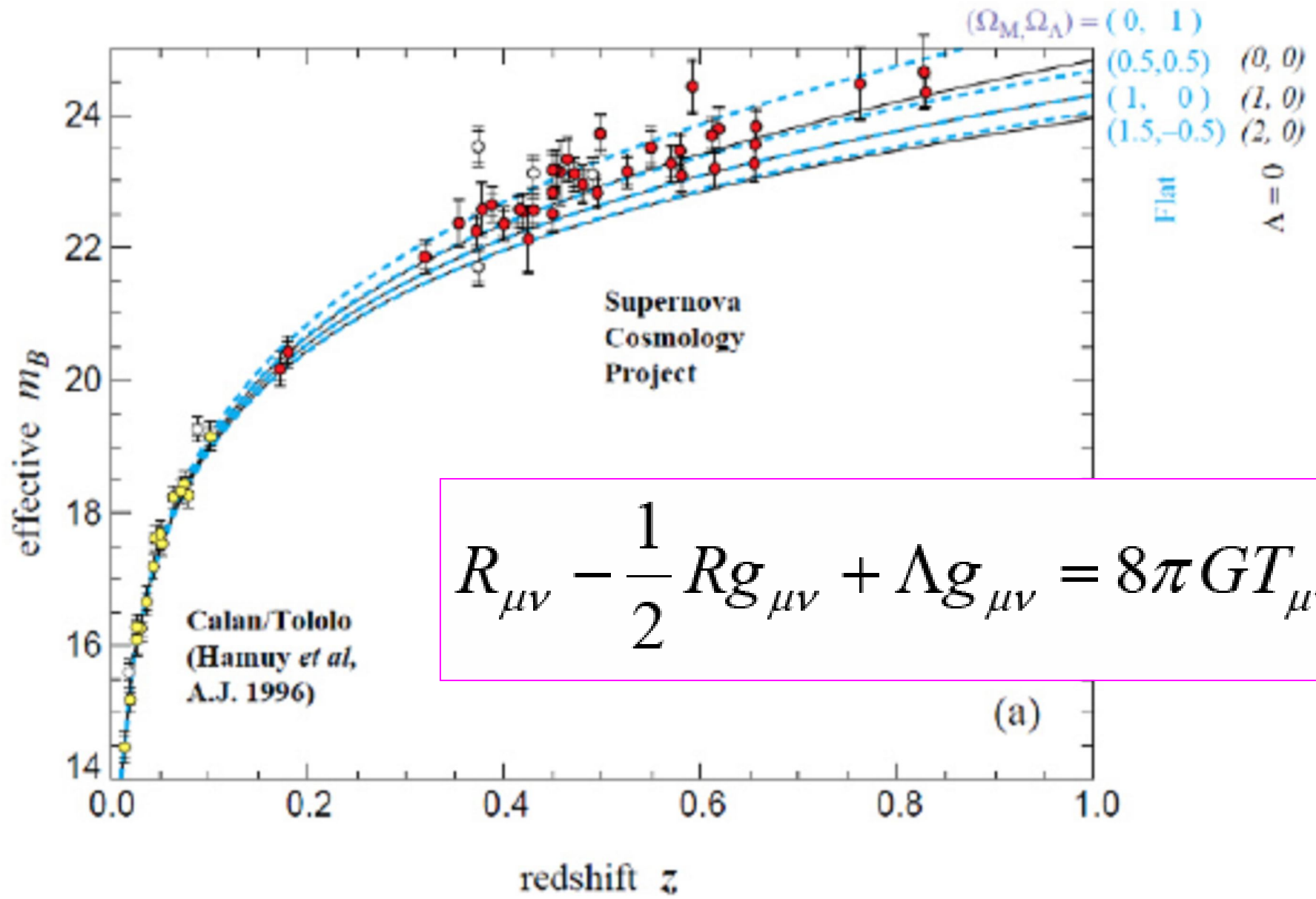
Залежність яскравості наднової від часу (в днях)

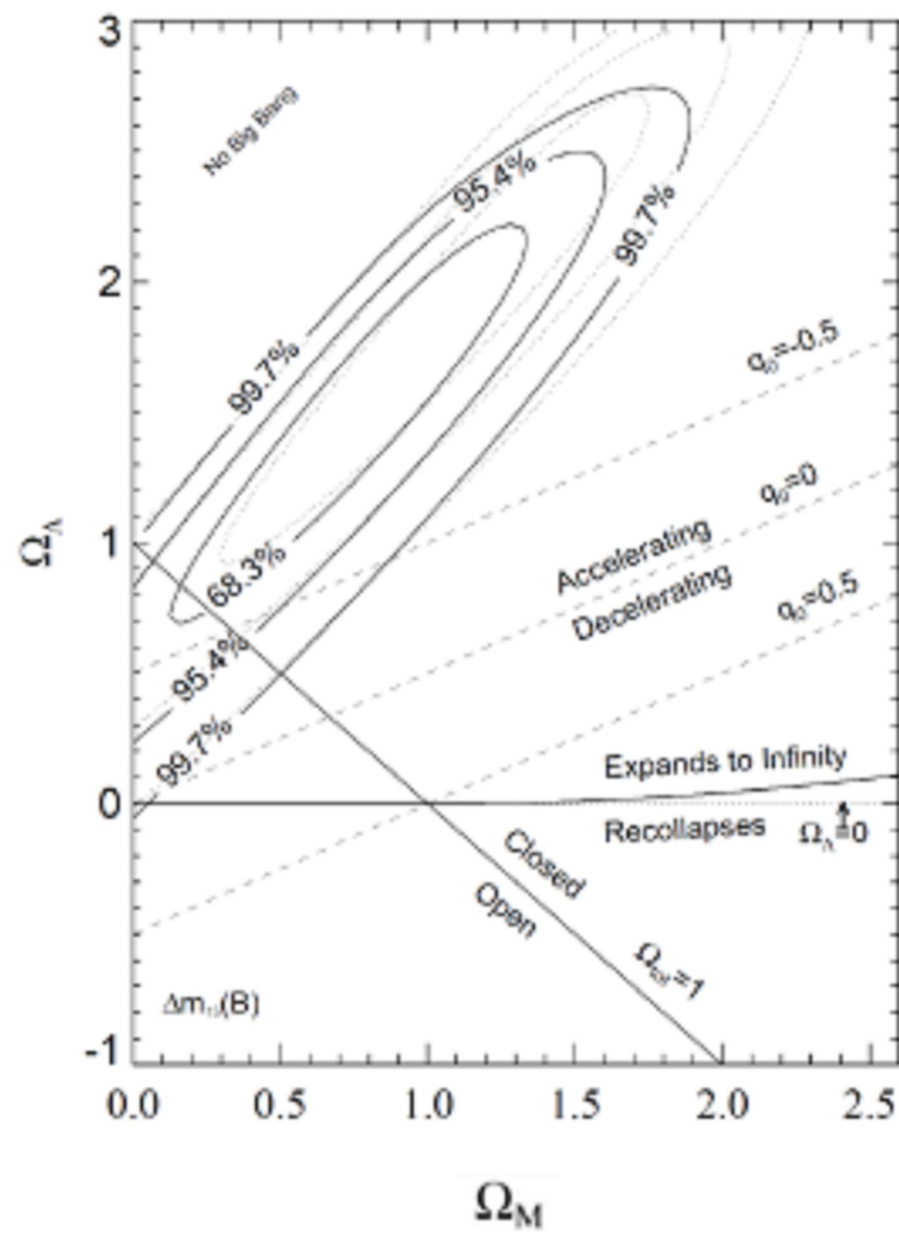
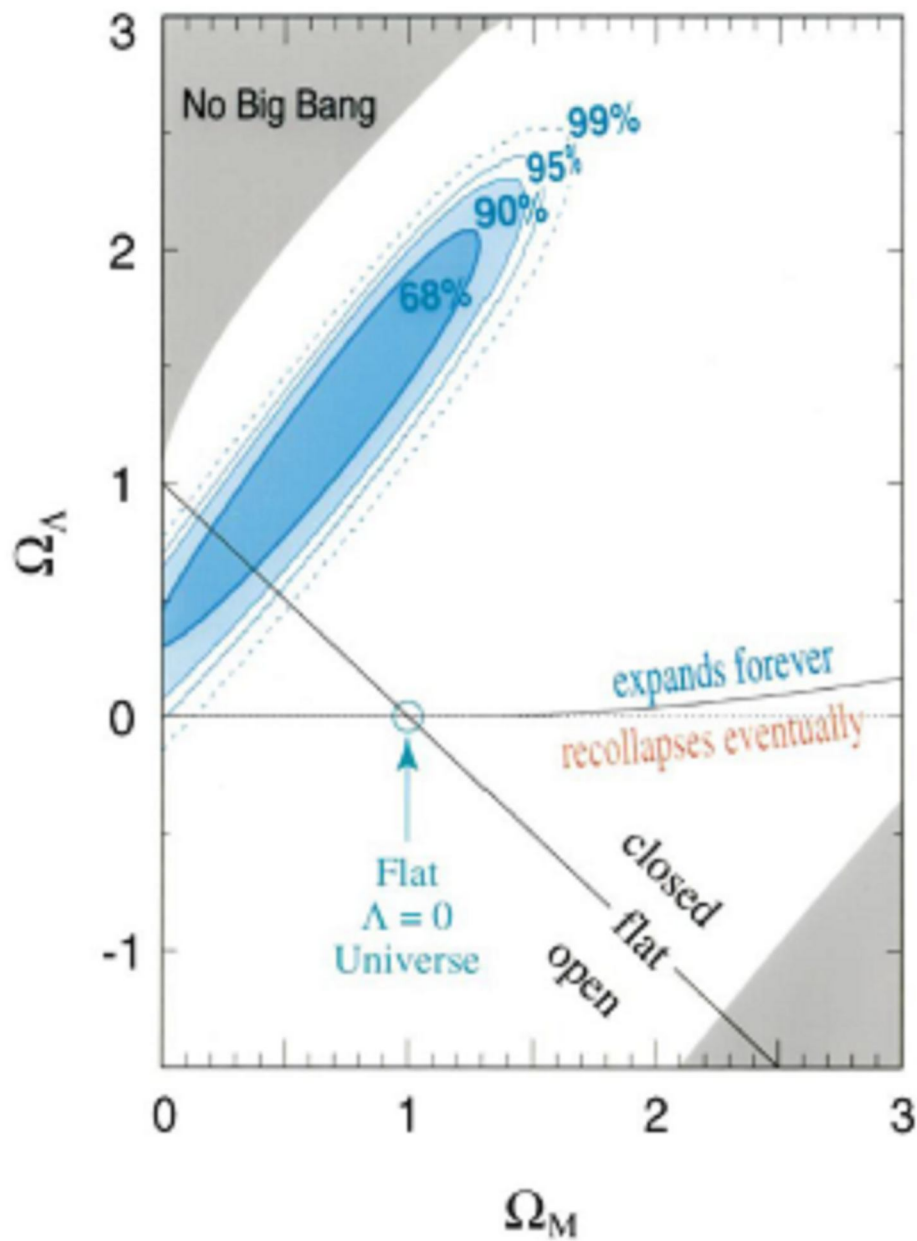
Supernova Cosmology Project
Kowalski, et al., *Ap.J.* (2008)

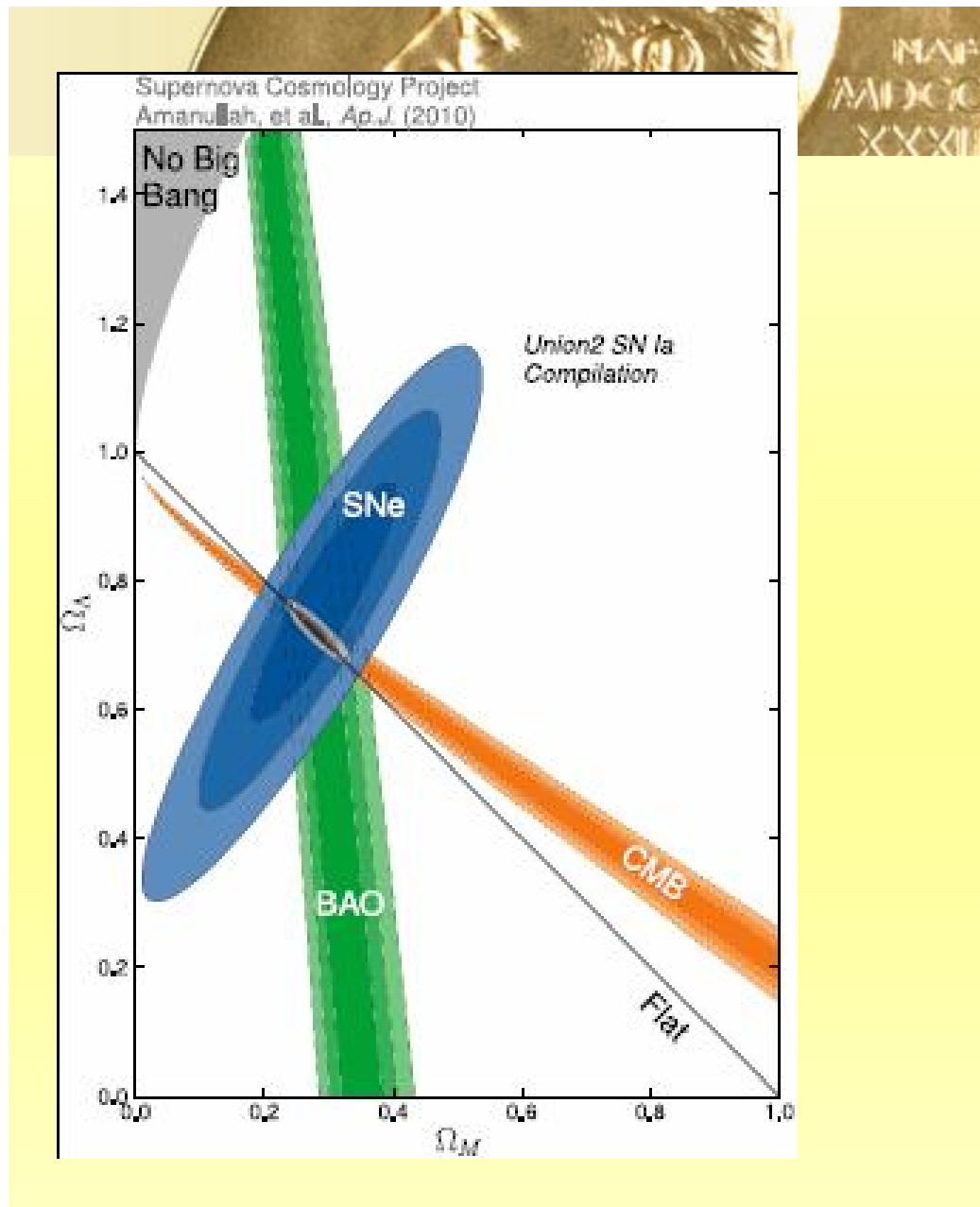
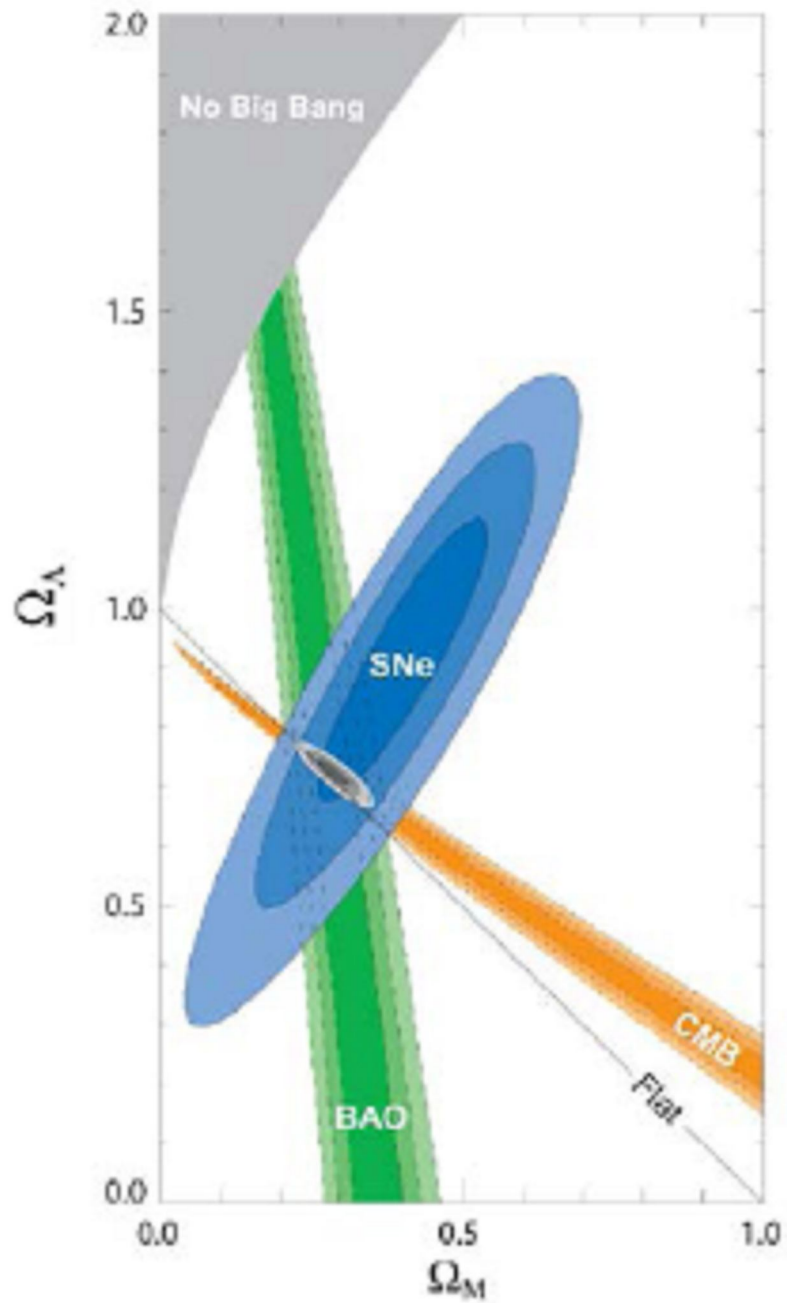

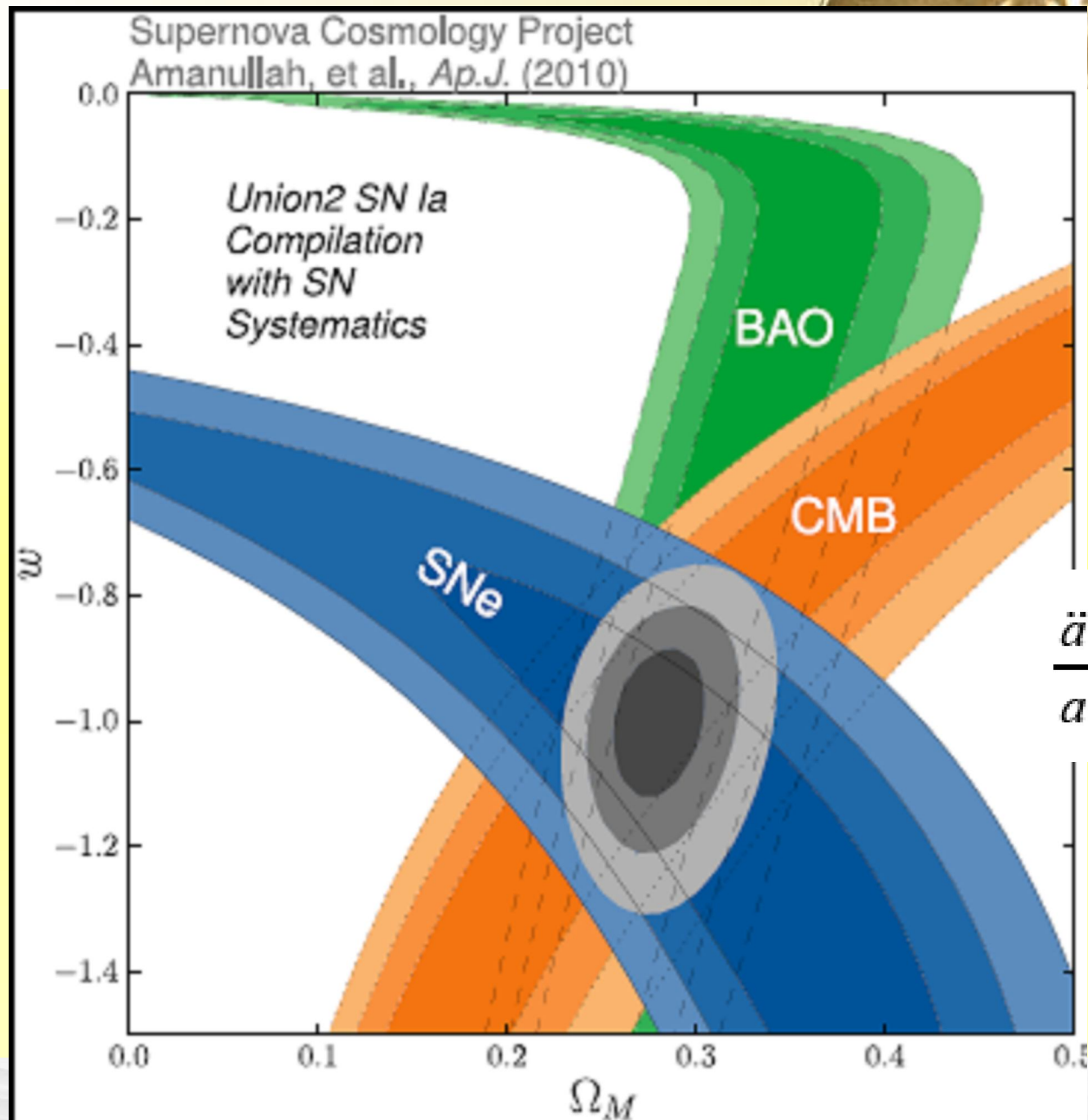

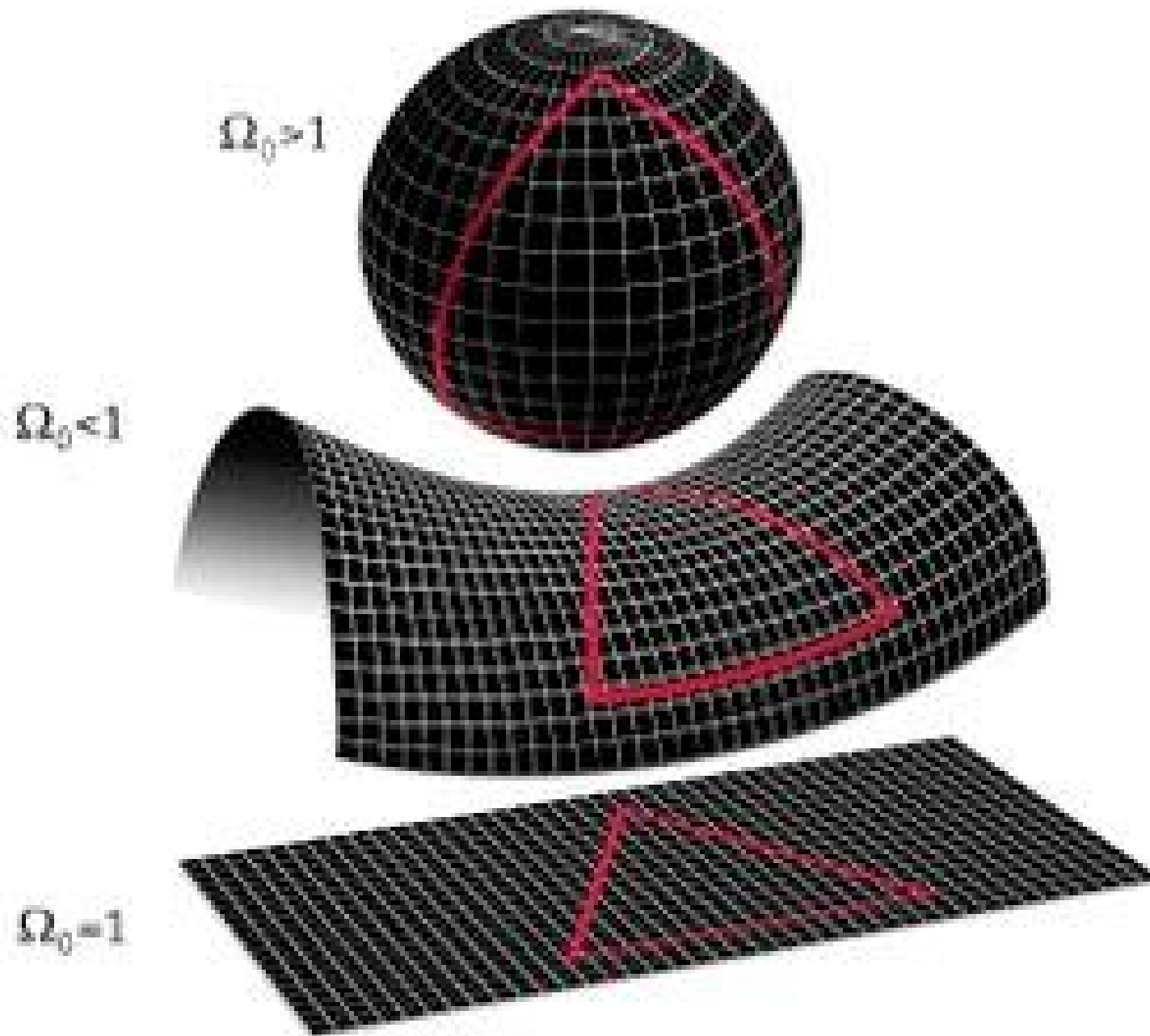

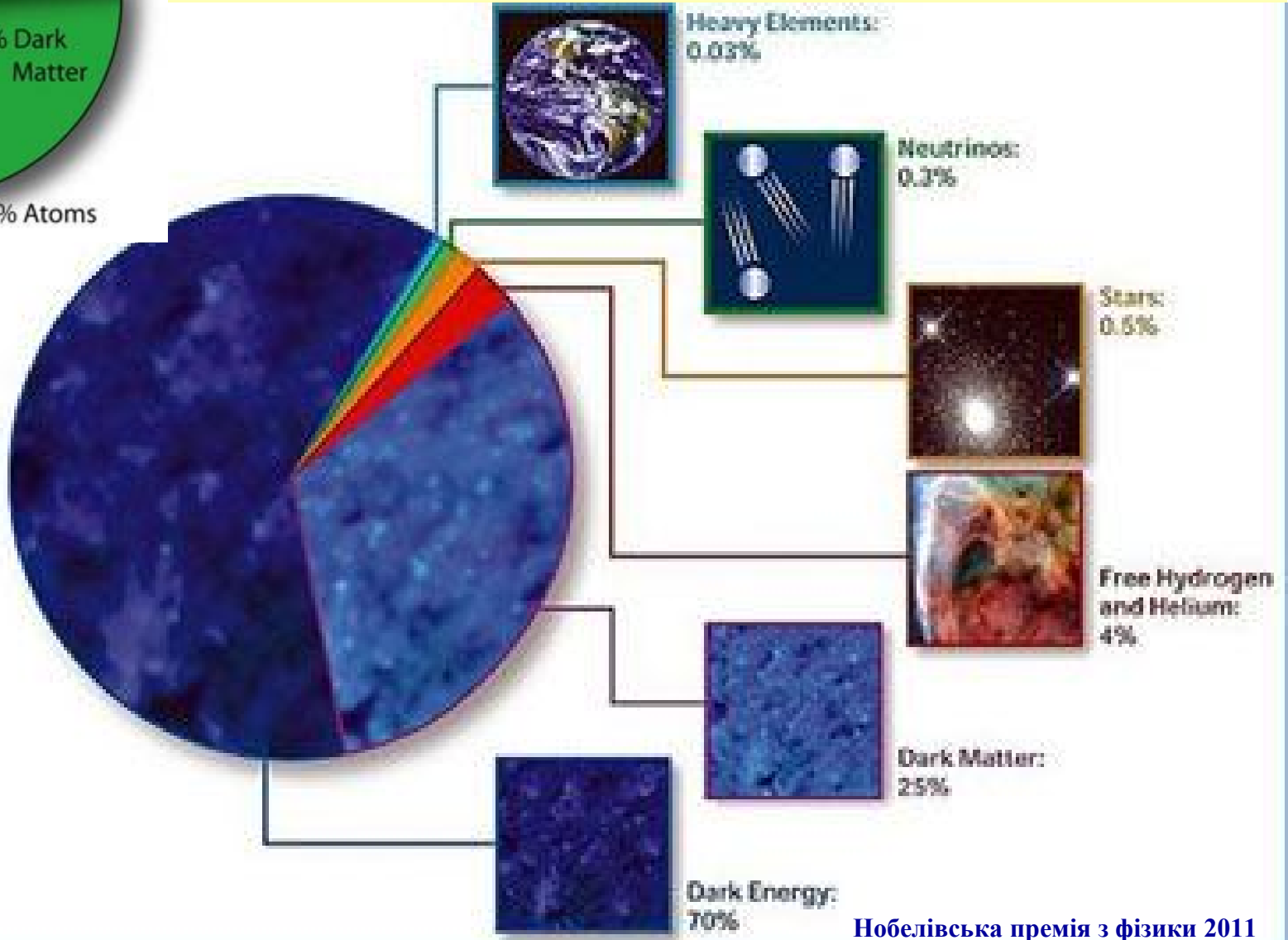
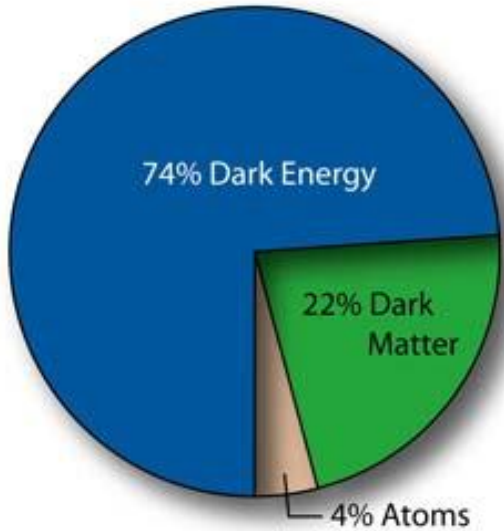

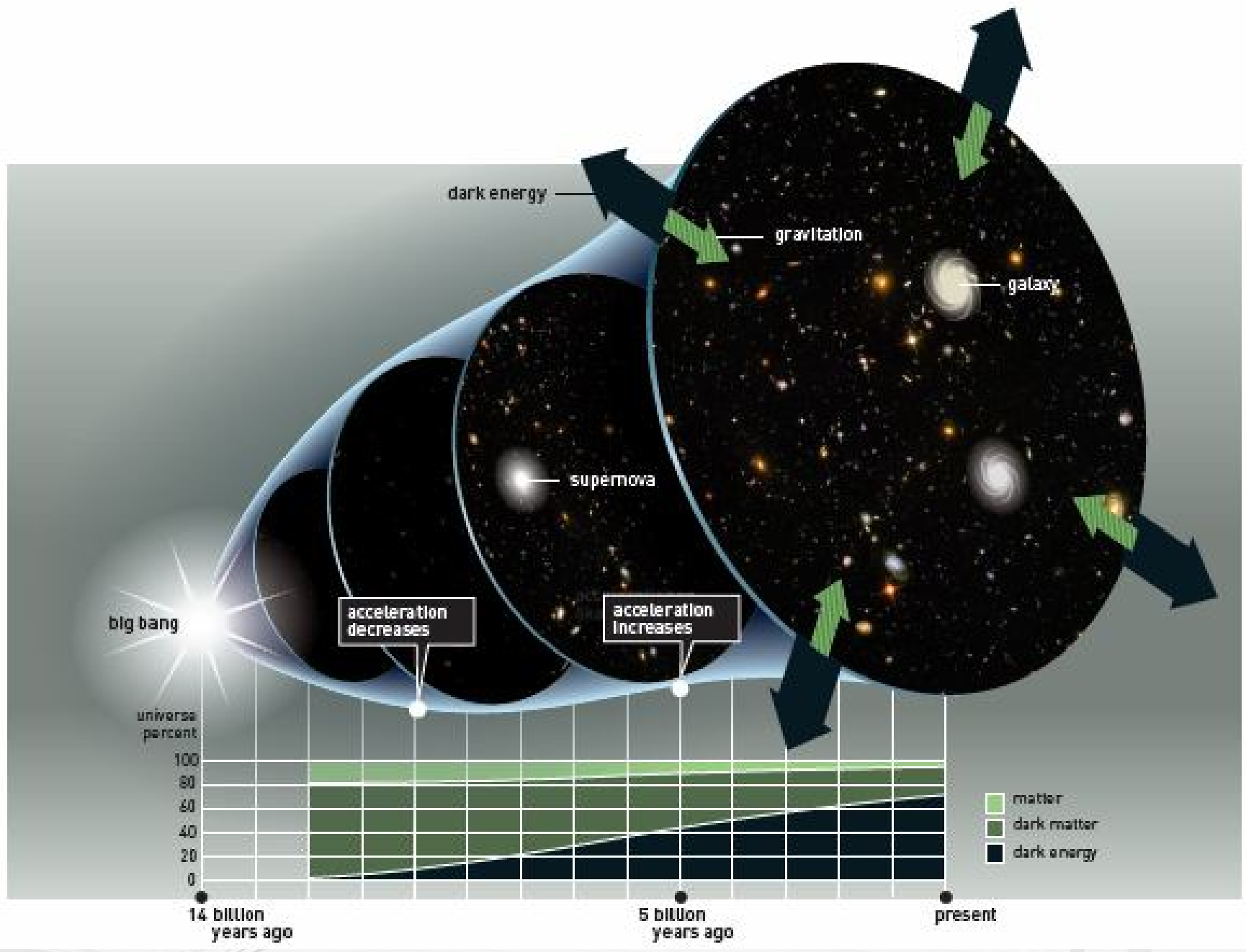

$$\frac{\ddot{a}}{a} = -\frac{4\pi G}{3}(\rho + 3p) + \frac{\Lambda}{3}$$

MAPS0006

caution